

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อมนุษย์ในการดำเนินชีวิต การติดต่อระหว่างกันในสังคม จนในปัจจุบันอาจจะกล่าวได้ว่าไม่สามารถแยกเทคโนโลยีสารสนเทศออกจากการดำรงชีวิตประจำวันได้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่รวดเร็วทำให้เกิดระบบโครงสร้างพื้นฐานแบบใหม่ขึ้นมา นั่นคือ ระบบเครือข่ายสารสนเทศ พร้อมกับการที่ระบบเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคของระบบเศรษฐกิจสารสนเทศ และสังคมสารสนเทศซึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าและการแพร่กระจายทางเทคโนโลยีของระบบเศรษฐกิจโลก ที่มีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว หรือเป็นยุคที่เราเรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์

จากวิวัฒนาการของโลกที่ก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสารสนเทศ ผลที่ตามมาก็คือสารสนเทศกลายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งสารสนเทศถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น ตลอดจนถึงการนำสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าการแข่งขันในส่วนต่าง ๆ ของโลกในอนาคตอันใกล้นี้ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตามคงจะหนีไม่พ้นเรื่องการแข่งขันแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศที่แม่นยำและรวดเร็ว เพราะนั่นหมายถึงความได้เปรียบในเรื่องของสารสนเทศก็ย่อมเป็นสิ่งที่แน่นอนว่าจะสามารถนำตนเองหรือประเทศของตนเองไปสู่ความสำเร็จทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้ในที่สุด นอกจากนั้นสารสนเทศยังเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในการติดต่อการดำรงชีวิต จนกลายเป็นสังคมสารสนเทศอีกด้วย (กัลยา อุดมวิทิต, 2537 : 1-2)

ในสังคมปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการพัฒนาเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ ทำให้หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนเห็นความสำคัญและได้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการงานต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและมีแนวโน้มที่จะมีการใช้คอมพิวเตอร์มากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งในการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการดำเนินงานของหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารการจัดการ และการจัดการองค์การในรูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาโดยส่งเสริมให้หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษามีความคล่องตัว ในการบริหารและการจัดการมากยิ่งขึ้น โดยให้มีการระดมใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเร่งพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสารสนเทศทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารและการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในสำนักงานต่าง ๆ ในขณะนี้เป็นที่แพร่หลายมากไม่ว่าจะเป็นบริษัท ห้างร้านรวมทั้งสถานศึกษา แต่การใช้งานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนยังคงค่อนข้างจำกัด เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อย่างแท้จริง งานส่วนใหญ่ที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยจึงเป็นการใช้ในด้านพิมพ์เอกสารเป็นส่วนมากแต่ถ้าพิจารณาคุณสมบัติที่แท้จริงของคอมพิวเตอร์อันได้แก่คิดคำนวณ และการเปรียบเทียบได้อย่างรวดเร็วแล้ว เราสามารถนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย การขาดบุคลากรไม่ใช่ปัญหาใหญ่ถ้ารู้จักวิธีการบริหารและจัดการที่ถูกต้องย่อมสามารถเอาชนะข้อจำกัดข้อนี้ได้และเมื่อนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานได้หลายด้านก็ย่อมจะทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว ส่งผลให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (dlw & สวงวนศิริธรรม, 2536 : 50)

ผู้วิจัยเคยศึกษาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่ามีข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากมาย และไม่สามารถพัฒนาได้ในระยะสั้นจึงสนใจที่จะศึกษาระบบสารสนเทศของระดับคณะ ซึ่งเป็นหน่วยงานย่อยของมหาวิทยาลัยที่มีโครงสร้างระบบงานคล้ายระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาอันสั้น

จากความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงบประมาณ สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สำหรับใช้เป็นแนวทางในการใช้การวางแผนควบคุมตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ตลอดจนการลดการซ้ำซ้อนในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านงบประมาณซึ่งในกรรายงานจะมีรูปแบบการรายงานต่าง ๆ จำนวนมาก อาจทำให้การค้นหาข้อมูลทำได้ไม่เร็วพอ โดยนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารงบประมาณ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงบประมาณของคณะครุศาสตร์โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา อุปสรรคและความต้องการระบบการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณ และนำเสนอรูปแบบในการบริหารงบประมาณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบสารสนเทศด้านงบประมาณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพโดยทดลองทำ Demo โปรแกรมระบบการรายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ จากนั้นจึงดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารงบประมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จำนวน 6 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

2.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2.1.1 การบันทึกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรลงในทะเบียนคุมเงิน

งบประมาณรายจ่าย

2.1.2 การจัดเก็บข้อมูลและสารประมวลผล

2.1.3 การรายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

2.2 ปัญหาในการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2.3 ความต้องการพัฒนาระบบการบริหารงบประมาณ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รูปแบบของสารสนเทศเพื่อการบริหารงบประมาณของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงหรือจัดกระทำเพื่อผลของการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้ เป็นการรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกัน มีการประมวลผลหรือผ่านการจัดกระทำด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วนำเสนอรูปแบบที่สื่อความให้ผู้ใช้งานประโยชน์ตามความมุ่งหมาย สามารถนำไปประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้

2. ระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบการเก็บข้อมูล และจัดกระทำให้เป็นสารสนเทศ จัดเก็บรักษาอย่างมีระบบเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้และนำเสนอผู้บริหารเพื่อประโยชน์ในการบริหาร

3. รูปแบบของสารสนเทศ หมายถึง รูปแบบของสารสนเทศ และผลลัพธ์ ซึ่งอยู่ในรูปของรายงานทางด้านงบประมาณแบบต่าง ๆ ที่แสดงผลโดยคอมพิวเตอร์

4. การบริหารงบประมาณ หมายถึง การนำแผนงบประมาณไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จโดยอาศัยหลักการควบคุมวินัยทางการคลัง บริหารทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และจัดสรรงบประมาณเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ

5. การพัฒนาระบบสารสนเทศ หมายถึง การปรับปรุงระบบสารสนเทศที่มีอยู่หรือสร้างระบบงานขึ้นใหม่เพื่อให้ได้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น คอมพิวเตอร์ การสื่อสารทางไกล ฯลฯ

6. การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศ การเก็บรักษาและการเรียกใช้ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเพื่อการบริหารและวางแผน และควบคุมการปฏิบัติงานตามความต้องการ